Ч. 48 (13.946). Львів, субота 23. лютого 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504.060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні: 29-25. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІІ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Висловлюють довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

Наради членів Народньої Організації Українців м. Львова.

Промова мін. Косцялковського в польському соймі викликала живий відрух серед нашого громадянства. У самому Львові відгукнулась на ці події Народня Організація Українців м. Львова, яка скликала своїх членів на довірочні наради в дні 19. лютого ц. р. на Жовківському передмісті і в дні 21. лютого ц. р. в Осередній Старшині.

На нарадах на Жовківському передмісті, що відбулися при участи кільканадесяти громадянок та громадян, зреферували справу теперішньої нашої політики м-р **Василь Бачинський** та п. **Агатон Добрянський**, на нарадах в дні 21. лютого ц. р. в Осередній Старшині реферував **інсп. Володимир Кузьмович**.

Після обох рефератів виязалась оживлена дискусія, в якій дискутанти одобрювали погляд референтів.

По закінченні обох рефератів ухвалено одноголосно резолюції, в яких зібрані **члени Народньої Організації Українців м. Львова висказали повне та беззастережне довіря Українській Парляментарній Репрезентації, її голові та нашому політичному проводові.**

Вісти з Рідної Школи.

1. КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Йдучи за потребою часу й за домаганням членів Рідної Школи, — Головна Управа організує низку викладів з обсягу українознавства від 1. березня 1935. почавши. Ці виклади будуть відбуватися в будинку школи Р. Ш. ім. Т. Шевченка у Львові при вул. Мохнацького 12, I. пов. Початок буде завжди в год. 16. попол. Програма викладів така:

1. Мова — д-р Василь Сімович, 2. год. тиж.
2. Література: Початки письменства — д-р Яросл. Гординський, 2 год. тиж.
3. Ґеографія — д-р Юрій Полянський, 1 год. тиж.
4. Геольогія — д-р Юрій Полянський, 1 год. тиж.
5. Антропольогія — д-р Іван Раковський, 1 год. тиж.
6. Преісторія — д-р Яр. Пастернак, 2 год. тижнево.
7. Історія: Княжа доба — д-р Ів. Крип'якевич, 2 год. тиж.
   Політ. історія 1764—1848 рр. — пр. Ом. Терлецький, 2 год. тиж.
8. Етнографія: Духова культура — д-р Філ. Колесса, 2 год. тиж. від квітня.
   Матеріяльна культура — д-р Ів. Раковський, 1 год. тиж.
9. Новочасне мистецтво — д-р Мих. Драган, 1 год. тиж.
10. Розвиток культури (до 18. ст.) — д-р Ілар. Свенціцький, 2 год. тиж.
11. Законодавство: Старе право — д-р Мик. Чубатий, 2 год. тиж.
    Законодавчі течії в укр. пол. праві — д-р В. Старосольський, 1 год. тиж. від травня.
12. Соціольогія: Соціяльна структура укр. суспільности — д-р В. Старосольський, 1 год. тиж. до травня.
13. Економія: Економічний розвиток укр. селянства — сен. Ю. Павликовський, 1 год. тиж. від травня.
    Продукція й зовн. торговля — д-р К. Коберський, 1 год. тиж. до травня.
    Кооперація — д-р К. Коберський, 1 год. тиж. до травня.
    Сільське господарство — д-р Е. Храпливий, 1 год. тиж.

Як це видно з програми і як говорять імена прелеґентів, виклади будуть мати високий науковий рівень.

2. КУРСИ ДЛЯ ПРОВІДНИЦЬ ДИТЯЧИХ САДКІВ.

Подібно, як це було минулого року, зорганізує Головна Управа Р. Ш. **двомісячний** курс для провідниць дитячих садків і точні відомости про цей курс оголосить у часописах уже в найближчих днях.

3. ПОКРИТТЯ КОШТІВ ВИКЛАДІВ І КУРСІВ.

Можна зміркувати, що виклади й курс получені з великими видатками. Невеличку частину тих видатків покриють вплати з вписів. Але все таки решту мусить дати Громадянство на таку високу й корисну ціль.

Для цієї цілі можна би використати між іншим таку обставину: саме тепер одержують наші громадяни облігації народової позички. Хоч покищо не можна переносити таких облігацій на інші особи, але **купони** тих облігацій (за лютий і серпень 1935) могли би дотичні громадяни відступити Головній Управі Р. Ш. на утримання повищих курсів.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Великі демонстрації у Парижі.

Поліція арештувала 800 комуністів.

ПАРИЖ, 22. 2. ПАТ. У четвер в год. 21.30 приїхав до Парижа канц. Шушніґ і міністр закордонних справ Берґер-Вальденеґ, яких привитали на двірці прем. Флянден і мін. Ляваль. Саме в тому часі зійшлися в околиці східного двірця більші групи соціялістів і комуністів з метою зладити демонстрацію проти канц. Шушніґа. Влада зорґанізувала спеціяльні відділи поліції, щоби не пустили нікого на двірець. Дійшло до бійки з поліцією. Поліція розігнала демонстрантів, арештуючи коло 800 людей. На двірець не допустили пресових фотографів, які хотіли сфотографувати канц. Шушніґа.

Соціялісти домагаються розв'язання парляменту.

БРЮСЕЛЬ, 22. 2. ПАТ. Вчора вечором закінчив свої наради конґрес бельгійської соціялістичної партії, який рішив не проголошувати ґенерального страйку тому, що уряд заборонив зладити в неділю 24. лютого ц. р. велику маніфестацію. Зате конґрес рішив відкликати делеґатів соціялістичної партії з національної комісії праці і домагатись розвязання парляменту та розписання виборів. Національна комісія праці має велике значіння тому, що запобігла ґенеральному страйкові вуглекопів. Вона повстала щойно перед трьома тижнями і тому димісія соціялістичних делеґатів доведе мабуть до її упадку.

Тепер стала знов актуальною справа страйку вуглекопів.

Сензаційна заява японського посла.

Японія піддержить Абісинію.

РИМ, 22. 2. ПАТ. Японський амбасадор у Римі заявив представникові Райтера, що на випадок збройного конфлікту між Абісинією та Італією, Японія допоможе в якийнебудь спосіб Абісинії.

Деякі риси з минулорічного життя й праці ВУАН.

Прага, лютий 1935.

У 1934 р. відбулася нова зміна в структурі Всеукраїнської Академії Наук. Спочатку, як відомо, Академія була поділена на три відділи: 1) історично-фільольоґічний, 2) фізично-математичний та 3) відділ соціяльних наук. 1930 р. зліквідовано історично-фільольоґічний відділ і з того часу Академія складалася з таких двох відділів: 1) природничо-технічного та 2) соціяльно-економічного. Минулого року, за постановою січневої сесії ВУАН, зліквідовано обидва відділи, а основною одиницею ВУАН є тепер інститут, який безпосередньо підлягає президії ВУАН і до якого входять за фахом відповідні катедри ліквідованих відділів. Всього нараховують тепер при ВУАН 21 інститутів.

Крім зміни в структурі ВУАН, сталася минулого року зміна й щодо підпорядкованости Академії, а саме, постановою Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету з дня 1. квітня 1934 р. Академія перейшла у відання Ради Народніх Комісарів, тоді як давніше була у віданні Народнього Комісаріяту Освіти. Перехід ВУАН до відання Ради Нар. Комісарів мотивує большевицька влада бажанням досягти повнішого звязку ВУАН з практикою соціялістичного будівництва.

Значно змінився також і склад ВУАН. Січнева сесія ВУАН затвердила постанову Президії ВУАН про виключення з числа дійсних членів Академії таких осіб: В. Юринця, „як відвертого пропаґандиста буржуазної ідеалістичної фільософії..., як псевдо-ученого та плаґіятора"; С. Рудницького, „як активного учасника контрреволюційної, націоналістичної організації, а також відвертого пропаґатора в своїх творах поглядів українського фашизму, як активного контрреволюціонера й українського буржуазного націоналіста"; М. Возняка, Ф. Колессу, К. Студинського та В. Щурата, „як ворогів трудящих мас України".

Після цього акту січнева сесія одноголосно ухвалила відозву з закликом до всіх наукових робітників Сов. України про найбільшу пролетарську пильність та рішучу відсіч всім проявам українського націоналізму, „що є тепер головною небезпекою на Україні". В тій-же відозві знаходимо таку характеристику українських націоналістів: „Контрреволюціонери-націоналісти, непримирені вороги робітничого класу і трудящого селянства, весь цей єдиний фронт від Петлюр, Винниченків, Грушевських, Левицьких, Коновальців, Скоропадських до Бадянів, Шумських, Солодубів, — всі вони намагались одягти на українські трудящі маси номо помі-

ника та капіталіста і перетворити Україну на кольонію іноземних (?!) капіталістичних держав. Тільки братня спілка українських і російських робітників та селян, тільки братня спілка трудящих усього Радянського Союзу дала змогу викинути інтервентів з України і викрити їхніх безпосередніх агентів — українських націоналістів“. Кінчається відозва, за прикладом всіх відозв Сов. України, привітанням на адресу проводирів комуністичної партії: „Сесія ВУАН шле палке привітання випробуваним керівникам большевиків України — тт. С. В. Косіору та П. П. Постишеву“... „Хай живе великий улюблений проводир усього передового людства тов. Сталін!“ В таких підлизницьких тонах ще не було відозви ВУАН за попередніх років...

Видно, що й сама ВУАН вважає цю відозву за історичний акт, а тому подає автографи академиків, що підписали цю відозву. Ці автографи також багато говорять: деякі українські академики не навчилися навіть підписуватися по-українськи (приклад: „Вицепрезидент“, „С. Семковский“, „Плотников“. Див. 1-е ч. „Вістей ВУАН“ за 1934 р., ст. 17)*).

На другій сесії ВУАН, що відбулася в травні 1934 р., поповнено склад Академії новими членами, а саме, вибрано 9 академиків**) і 17 членів-кореспондентів; серед останніх находимо Евгена Шабльовського (директора Інституту Шевченка), що за тиждень перед обранням виступив у Літературно-мистецькій Комісії ВУАН з доповідю „Проти націоналістичної ідеалізації Шевченка“, де доводив, що „треба ширше і ґрунтовніше розгорнути дальше викривання української націоналістичної контрреволюції в шевченкознавстві, викривання націоналістичного ухилу Скрипника, не розбивши якого не можна як слід боротися проти націоналістичної контрреволюції в ділянці шевченкознавства“. (Див. 2-е ч. „Вістей ВУАН“, стор. 56). Находимо також і Наума Кагановича по катедрі мовознавства.

Можна лише пожалкувати, що „Вісти“ не подають відомостей про національність нових членів, хоча деколи зраджують її прізвища або імена та по-батькові (Агол Ізраїль Йосипович академік, Ахієзер Наум Ілліч, Фінкельштейн Володимир Соломонович, Ліберберг Йосип Ізраїлевич, Каганович Наум Аркадієвич і ін. — члени кореспонденти). Сам вибір нових членів ВУАН переводили на основі спеціяльного реґуляміну, згідно з яким до виборів „притягаються широкі пролетарські та колгоспницькі маси, науково-дослідні установи, громадські, державні та професійні організації, широкі кола радянської громадськости та окремі вчені“. Кожна з вказаних тут організацій чи окремих осіб мала право до 20. травня 1934 р. висунути кандидатів на академиків та членів-кореспондентів. Обміркування кандидатів та самі вибори академиків і членів-кореспондентів переводили також при участі представників громадських орґанізацій.

Обидві сесії займалися головно плянуванням праці ВУАН на 1934 рік. Кожний інститут вказував головніші проблеми, які має проробити в 1934 р. Ось, напр. соціяльно-економічні установи мають проробити питання, звязані з боротьбою „проти українського націоналізму, як головної небезпеки в УСРР на даному етапі“. „В ділянці мовознавства опрацьовуються проблеми вивчення мови робітничих та колгоспних мас, регулювання (?! С.) їх мовного розвитку та розгортання словникової роботи“.

Щодо біжучої праці ВУАН, то про це находимо відомости у „Вістях ВУАН“; майже кожне число „Вістей“ подає короткі звідомлення про наукові доповіді в ріжних установах ВУАН. Наведу тут деякі витяги з доповідей в двох інститутах, що опрацьовують питання, звязані з українознавством.

В Інституті мовознавства п. Василевський виступив з доповідю на тему „Націоналістичний ухил Скрипника в мовознавстві“. На думку доповідача, ухил цей виявив М. Скрипник тим, що виступав проти інтернаціональної термінольоґії, захищав націоналістичні принципи в українському правописі, „нейтрально“ ставився „до боротьби українських націоналістів проти нового вчення про мову, що по суті означало не що інше, як підтримку націоналістів“, накінець, сам уживав мови, що „наскрізь пройнята націоналістичними зворотами, словотвором і формами“.

В Історично-археографічному Інституті виступив проф. О. Оглоблін з доповідю „Буржуазна історична школа Довнар-Запольського“. Доповідач бачить у цій школі ідеалізацію февдалізму, войовничий націоналізм, орієнтацію на капіталістичний Захід. Ця школа, на думку доповідача, є небезпечна — особливо тепер — на українському історичному фронті, а тому „рішуча боротьба з школою Довнар-Запольського

є одне з чергових завдань радянської історичної науки“.

Про те, в якій мірі виконано намічений плян праці ВУАН на 1934 р., матеріялів покищо не маю, але з 5-го ч. „Вістей ВУАН“ видно, що „деякі установи своїх плянів за перше півріччя не виконали“, внаслідок чого Президія ВУАН попередила установи ВУАН, що невиконання тематичного й видавничого пляну без поважної причини покладає відповідальність на керівників і виконавців за зрив академічної роботи.

Залишається додати, що в минулому році зайшла велика зміна в складі Президії ВУАН, а саме, на неодмінного секретаря вибрано нового академика Ізраїля Агола замість О. Корчак-Чепурківського, що зовсім не увійшов до президії. Нова президія складається з таких академиків: президент ВУАН — О. Богомолець, вицепрезидент — О. Шліхтер, неодмінний секретар — І. Агол, члени президії — О. Палладін, О. Гольдман, О. Фомін та Е. Патон

Ст. Сірополко.

*) В 3-му ч. „Вістей ВУАН“ вміщено картограму газофікації України виключно з російськими географічними назвами (Киев, Харьков, Одесса, Азовское море, і т. д.).

**) А саме, проф. І. Й. Агола — Катедра загальної біольоґії, проф. В. П. Воробйова — кат. анатомії людини, проф. О. І. Лейпунського — кат. фізики, проф. Т. Д. Лисенка — кат. селекції і генетики, проф. П. М. Сухруненка — кат. транспортної механіки, проф. М. Д. Стражеска — кат. клінічної медицини, проф. О. Ю. Шмідта — кат. математики, проф. О. І. Ющенка — кат. психоневрольоґії та проф. В. П. Яворського — кат. органічної хемії.

До боротьби з отрутами!

На марґінесі статті інж. М. Творидла „Жах денатурованого спірту по наших селах“.

З болем душі і невимовним жалем доводиться читати нам, відродженцям, такі описи, як статтю інж. М. Творидла в ч. 21. „Діла“ під наг. „Жах денатурованого спірту по наших селах“. Лице паленіє зі стиду від слів Шан. автора, що в городецькім повіті „нарід починає розпиватись“, „пють трійливий денатурат“, а городецький повіт жиє в якомусь отяжілому стані, що охопив загал проводу й інтелігенції не лиш по селах, але й у місті.

Неодин читач спитає: „Таж у Городку істнує філія Т-ва „Відродження“, — що вона робить? Чи бачить бодай те зло, яке чорною змією всмокталось у тіло й душу українського народу!? Чому не протидіяє?

Тяжкий і неслушний цей закид. Він змушує нас забрати прилюдне слово в обороні своєї відродженецької чести, а також і для того, щоб вказати на правдиве джерело лиха та подати методи боротьби з ним, які негайно треба би застосувати на терені громадянського життя в городецьким повіті.

Вже два роки працює в Городку філія „Відродження“. Заложив і веде її малий гурток громадян у кількости не цілих 20 осіб, головно молоді. На жаль, не має філія потрібної скількости членів, які моглиб у характері референтів улаштовувати відчити по селах, тому її діяльність обмежувалась покищо до самого Городка, як осередку всіх українських установ. За останні два роки члени „Відродження“ виступали на зборах, нарадах чи анкетах майже всіх товариств з відповідним словом чи рефератом і крім цього улаштовували кількакратно самостійні реферати на відродженецькі теми. Кожне з істнуючих в Городку товариств, головно повітового характеру, має вже кількакратно ухвалені на загальних зборах чи засіданнях виділу відповідні резолюції і постанови, що закликають і членів і все громадянство до спільної інтенсивної відродженецької акції, головною до протиалькогольної боротьби.

Та — на жаль — резолюції лишились резолюціями, а життєва практика показала щось інше.

Слід згадати, що Городок має спеціяльну манію улаштовувати всякого роду забави і вечерниці, уважаючи їх головним засобом до здобуття фондів. Такі забави улаштовують майже всі істнуючі тут товариства і навіть численні приватні інтелігентні родини. Часто такі забави переходять у звичайну **пияцьку гульню**, яка, буває, кінчиться порядним скандалом, або навіть інтервенцією поліції і кримінальним „фіналом“. Причина: на всіх забавах домінуючу ролю грає „зелений змій“ у меншій чи більшій скількости.

Уважаємо рішуче вказаним і доцільним на марґінесі згаданої статті п. Творидла публично напятнувати тих шкідників відродженецької ідеї, які своєю неґромадянською роботою витворюють атмосферу легковаження і толеранції для всякого роду пиянства, а вслід за тим загального громадянського „отупіння“ в повіті. Засліпленість тих шкідників посувається так далеко, що подібні „забави“ з алькоголем улаштовують нераз проти виразної ухвали виділу, або резолюцій загальних зборів. Сталось навіть так, що на одній громадянській нараді в справі улаштування репрезентаційних вечерниць у Городку представники одної установи накинулись на представника філії „Відродження“ з грубою лайкою, заявляючи йому, аби йшов „на ринок“ проповідувати ідеї „Відродження“, або по шинках „гальби“ відбирати пияницям, бо, мовляв, між інтелігентними людьми така аґітація є непотрібна. Бож — чули ми — „інтелігент знає міру в питтю“. Такі і подібні кпини вислухували ми нераз.

Не хочу цим сказати, що акція „Відродження“ в Городку впала або змаліла. Ні, — ми хочемо лише вказати отверто на промовчане непотрібно джерело зла. Не буде це демагогією, коли скажемо, що зачинати „відроджуватись“ мусимо ми, **українські інтелігенти**, члени і провідники всіх українських товариств та установ, і лише **прикладом на самім собі** і постійною, послідовною боротьбою й аґітацією зможемо хоч частинно врятувати городецький повіт від страшного зла пиянства. Зло треба викорінювати, починаючи від нас самих. Ми, українські інтелігенти, даймо приклад селові! Зірвім раз із диким пересудом, що, мовляв „без алькоголю не буде забави, а головно доходу“. Неправда і самообман! Буде і „забава“ і „дохід“, лише треба трохи доброї волі, ідеї і почуття громадянської відповідальности — і трохи ініціятиви. Бачили ми це на імпрезах, улаштовуваних кількакратно місцевою читальнею „Просвіти“ (просфора), або на „чайних вечорах“, улаштовуваних розвязаним Товариством „Сокіл“. І страшною правдою є слова інж. Творидла, де він твердить, що провідники звикли до цього лиха і не реаґують на нього, начеб так мусіло бути. Так, звикли, бо не мають часу навіть зайнятись цією справою. Особиста гризня поодиноких провідників, розпорошеність і доривочність кожної акції, вже ж і байдужість та інертність загалу української інтелігенції Городка й повіту та нехіть до всякої громадянської праці дають достаточну картину, чому повіт жиє в такому „отяжілому“ стані.

Тому з надзвичайною радістю слід повитати недавню **знамениту відозву Українського Т-ва „Відродження“**, підписану теж нашим Ексцеленцією і Головними Виділами наших центральних установ. Може ця відозва хоч трохи вразумить городецьких прихильників Бакха і наверне їх роботу на одиноко правильний шлях, що його вказує нам Т-во „Відродження“.

Кидаю цих кілька замітів не на те, щоб когось доучити або когось „пятнувати“. Кличу їх на поклик: На рятунок! — До боротьби всі, кому життя-буття народу не байдужа річ.

Р. Паламарчук,
голова філії Т-ва „Відродження“ в Городку.

Церковні справи.

ФАЛЬШИВІ ВІСТИ ПРО ПОБУТ ПРЕОСВ. Д-РА ЧАРНЕЦЬКОГО В РИМІ.

Варшавська „Ґазета Польска" з 19. ц. м. принесла таку вістку:

„Св. Отець приняв на авдієнції греко-католицького єпископа Чарнецького, який склав основний звіт з унійної акції на північно-західних землях. На авдієнції єпископ Чарнецький, який є чернцем чину Редемптористів, висловив папі в імени чину і вірних східного обряду горячу подяку *за створення апостольської адміністрації на Лемківщині* і за призначення апостольського адміністратора. Як відомо, головна станиця оо. Редемптористів для унійної акції на Волині є в Ковлі. Слід підкреслити, що єпископ Чарнецький є від кількох літ апостольським візитатором для унійної акції на східних землях Польщі.

„По авдієнції в папи єпископ Чарнецький відвідав *ґенерала чину Єзуїтів о. Ледоховського*, якому теж подякував за підтримку в справі створення апостольської адміністрації на Лемківщині. З Риму єпископ Чарнецький виїде в найближчих днях до Стамбулу зі спеціяльною місією".

*

З найпевнішого джерела довідуємося, що вістка „Газети Польскої", яку зрештою принесла майже вся польська преса, **минається з правдою** сфабрикована мабуть тими, кому залежить на компромітуванні в українському громадянстві Преосв. д-ра Чарнецького і веденої під його проводом унійної акції на північно-західних українських і білоруських землях. Вістка ця датована з Риму 18. II., а тимчасом ми знаємо позитивно, що Преосв. д-р Чарнецький був **уже 5. лютого в межах Польщі.** Підчас свого побуту в Римі Преосв. Чарнецький, як Апостольський Візитатор, конферував з ким слід у справі унійної акції на північно-західних землях, а до справи апостольської адміністратури на Лемківщині не мав і не може мати з природи річи **ніякого відношення.**

СУМНА ВІСТКА.

Пишуть нам:

В містечку Болшівцях є парохом о. Сваричевський, що як „русскій" своїм нетактовним поведенням і всякими необдуманими виступами зразив собі до-краю величезну більшість парохіян. Обурені парохіяни вносили на о. Сваричевського численні скарги до Митрополичого Ординаріяту і висилали також кілька разів окремі депутації з жалобами на його поведінку. Слідство проти нього ведеться, а тимчасом деякі міщани не виждали кінця і зголосили свій перехід на евангелизм. Дня 17. лютого ц. р. відбулося в Болшівцях уже навіть перше евангелицьке богослуження. Новоспечені евангелики задумують уже з весною приступити навіть до будови своєї церкви.

От до чого може довести нетакт і нерозуміння священика духових потреб своїх вірних з одного та непотрібний поспіх, перечулення і брак довіря до своєї вищої церк. влади у декого з болшовецьких міщан з другого боку. А кому вийде наше церковне розбиття на користь — це всі добре знаємо.

НЕВДОВОЛЕННЯ РУМУНСЬКОГО УНІЯТСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА.

В Ораде Маре зібралося румунське уніятське духовенство на нараду в справі вибору уніятського митрополита в Блажі. Зібрані священики виявили своє невдоволення, що Святий Престіл обмежив виборче право сільського духовенства. В попереднім правильнику було зазначено, що митрополита вибирають шістьдесять від ста виборців з усіх трьох рум. уніятських дієцезій. Папа обмежив це виборче право на пятьдесять відсотків, отже на десять відсотків менше.

Уніятське духовенство має надію, що Ватикан змінить цю свою постанову з огляду на виняткові обставини в Румунії. Відомо, що Рим взагалі противник таких виборчих прав духовенства. Рим обстоює абсолютну суверенність Апостольського Престола у назначуванні єпископів.

(„Час".)

Упрощене книговодство і питання мови.

СТАНОВИЩЕ СКАРБОВОЇ ПАЛАТИ У ЛЬВОВІ.

„Упрощене книговодство", як доказовий матеріял у справах доходового й оборотового податку, як зброя проти неслушних податкових вимірів, має всі дані на те, щоби загально принялось серед усіх підприємців, яких торговельний закон не примушує вести книги згідно з засадами книговодства і торговельними звичаями. Засади ведення цього упрощеного книговодства устійнені вже були розпорядком міністра скарбу з 12 квітня 1931 р., а тепер їх повторив виконавчий розпорядок міністра скарбу з 19. вересня 1934 р. до податкової ординації, закону з 15. березня 1934 р. Виконавчий розпорядок доповнив у дечому ці засади, вказав докладно, хто має право вести упрощені книги, поширюючи рівночасно те право на заробіткові професії, які досі його не мали. Через те скаля зацікавлення упрощеним книговодством поширилась дуже значно. Нереєстровані купці і промисловці, ремісники, а дальше власники сільських господарств, власники реальностей і вільні професії*) — всі вони — з деякими вимками — можуть користуватись податковими привілеями, які дає ведення упрощеного книговодства. Це **мусить дуже міцно зактуалізувати упрощене книговодство також серед українців.** Наша господарська структура складається саме з дрібних заробіткових комірок, далеких здебільша від поняття „підприємства в більшому розмірі", з яким то поняттям вяжеться торговельний реєстр і обовязок ведення правильного книговодства (кооператив, які користуються окремими правами і мають теж окремі обовязки, не беремо тут під увагу).

Згаданий вище виконавчий розпорядок містить щодо мови таку постанову в § 58, уступ 1:

„Упрощені книги ведеться в польській мові і в державній валюті; **за згодою скарбової влади** книги можна вести в мові, яка допущена в судах даної округи".

Допущення мови національних меншостей до упрощеного книговодства щойно за дозволом скарбової влади є новиною, бо торговельний закон такого обмеження щодо правильного книговодства не знає. Маючи це на увазі, підписаний — як економічний референт „Діла" і редактор двотижневика „Торговля і Промисл" — звернувся до директора Скарбової Палати у Львові п. **Ґреґера** з запитом, **яке становище в тій справі займає він, або підчинені йому органи.** Дир. Ґреґер застеріг собі деякий „час для розгляду цього питання. Він зазначив між иншим, що мусить зорієнтуватись, у якій мірі підчинені йому урядовці опановують українську мову.

Відповідь, яку підписаний дістав від дир. Ґреґера, треба вважати **неґативною** по своїй суті. Він дав свою згоду на те, щоби обєднання (зжешеня) вели книги в українській мові, зате **спротивився, щоби в мові непольській вели записки фізичні особи.**

Мушу підкреслити, що в наших обставинах, саме для фізичних осіб упрощене книговодство грає засадничу ролю. Правні особи в нас підходять здебільша під категорію тих підприємств, які на основі статутів чи спеціяльних приписів мусять прилюдно публікувати свої звідомлення чи складати їх для затвердження відповідним органам і тим самим не мають права вести упрощеного книговодства. Зате важне воно є для цілої маси наших крамарів і ремісників, а також для домовласників, адвокатів, лікарів, тощо. Ось чому відповідь п. дир. Ґреґера вважаю по своїй суті неґативною.

Не вважаю доцільним входити тут у дискусію про права нашої мови. Хочу тут тільки підкреслити, що значіння упрощеного книговодства лежить перш за все в податкових привілеях і тому ті, які всупереч заяві през. Ґреґера вестимуть свої записки у цій катеґорії книг в мові українській, мусять бути приготовані на те, що їх книги, як доказовий матеріял, **будуть відкинені,** а тим самим позбавлені вони будуть права користуватись книгами, як джерелом матеріяльної правди.

В. Несторович.

*) Гл. мою статтю п. н. „Вільні професії" і податкові справи, „Діло" з 2. лютого ц. р.

Змагання читальняних хорів Станиславівщини.

На дуже добру думку впав той, хто перший у нас дав почин до своєрідних змагань між читальнями „Просвіти", а саме в першій мірі до змагань аматорських гуртків, що істнують майже при кожній читальні та майже в кожному селі й містечку, зокрема також майже в кожній дільниці більшого міста Галичини.

Мені не відомо, чи змагання аматорських гуртків при читальнях, це вигадка й почин виділу станиславівської філії „Просвіти", якої головою є під цю пору визначний діяч і організатор Станиславівщини, адвокат д-р Юлій Олесницький, чи ці змагання проводяться між читальнями одного тільки станиславівського повіту.

В кожному разі не доводилося мені, бодай досі, ніде про подібні змагання читалень читати.

Після змагань аматорських гуртків, які оце вже другу зиму проводять читальні станиславівського повіту, прийшла черга це й на змагання хорів, що істнують при читальнях.

У неділю 3-го лютого 1935. р. мали ми саме нагоду бути учасниками перших таких змагань читальняних хорів у Станиславові. Вони відбулися у великій світлиці українського „Сокола" при вул. Третього Мая в часі між 3—5 годиною пополудні.

Постараємося переказати тут весь хід отих дуже оригінальних і незвичайно корисних змагань.

Недовге, але вповні ділове вступне слово про красу української пісні виголосив відомий композитор і рівночасно директор станиславівської філії Інституту ім. Миколи Лисенка, п. Іван Недільський. Він подав у приступній формі зібраним численно слухачам спосіб повставання українських народніх пісень, пригадав ролю українців між співочими народами світу (це — мовляв — славянські італійці!), перейшов історію нашого хорового співу від найдавніших часів аж до сучасних, навів найхарактеристичніші голоси авторитетних чужих музикольоґів про українську пісню, під кінець заспівав [illegible] й мету, яку собі станиславівська філія „Просвіти" поставила, коли взялась здійснювати ідею змагань читальняних хорів. Оце зроблення почин, щоби нашу пісню охоронити перед шкідливими чужими впливами, щоб збуджувати й зберігати в населенню любов до рідної мови й пісні.

Перший виступив до змагань мішаний хор читальні „Просвіти" зі села Лядцько Шляхетське. На сцені перед нами вряд стоять дівчата-хористки, всі в червоних квітистих запасках і зелених спідницях та маленька, може 5-літня дівчинка. Диригент, це селянин, у чоботях і півкожушку, п. Василь Іванишок, що веде хор від 1932. р. В програмі хору: „Широкий луг", І. Недільського „Засяло сонце золоте", Шуберта „Колисанка" і Ярославенка „Журавлі". Вибивається дуже добре солістка-сопраністка, добрі баси. Слідно в рівнім виведенні пісень чимала дисциплінованість хористів.

Другий, це мішаний хор читальні „Просвіти" з с. Загвіздя. Він істнує вже від 1927. р., а історія його така, що первісно був це мішаний хор, потім мужеський, тепер від 1934. р. знову мішаний. Диригент: п. Теодозій Білоус, абсольвент реальної школи, кооператор. Хористки-дівчата на сцені рядком, повбирані в чорні кацабайки, всі в коралях із стяжками та в зелених квітистих запасках без білих на них пасів, як мали дівчата з Шляхетського Лядцького. Цей хор проспівав пісні: Г. Лукова „Сухая верба", „Ой, там у гаю" та „На що я тебе полюбила".

Третій був це мужеський хор читальні „Просвіти" в с. Підпечерах. Заснований народнім учителем Корнилом Монастирським іще в 1921. р., проістнував до 1923. р., потім щойно в 1929. р. наново заснував тут хор о. Кульчицький, відтак від його один селянин, що пішов до війська, тепер веде його студент станиславівської польської музичної консерваторії ім. Монюшка, п. Богдан Ганушевський. Усі мужчини, за зразком колишнього хору Котка, вбрані в білі з вишиваними передами та з червоними торочками під шию сорочки й червоні шаравари. Оперезані

синіми поясами, в чорних чоботях. Сам дириґент у довгому зеленому жупані. Вибивається в хорі соліст-тенор. Цей хор відспівав: революційну пісню „Сміло, други, не теряйте“, М. Вербицького „Сироту“, Д. Котка „Могилу“ і Ярославенка „Казала дівчина“.

Як далі, то видно, що всі хори однаково пильно працювали й трудно сказати, котрий саме хор кращий. Міркуємо собі, що жюрі-комісія змагань, до якої входить цілий ряд станиславівських співолюбителів і музикознавців, матиме дуже тяжкий вибір, щоби нікому не зробити кривди й нікого не зниохотити.

Та ось перед куртину вже виступає меткий орґанізатор сьогоднішніх змагань, м-р прав Леонтій Крушельницький і, перериваючи нитку міркувань на тему хорів, заповідає знову виступ четвертого з черги хору й переказує коротко його історію.

Мішаний хор у с. Микитинцях заснував у 1890. р. народній учитель Володимир Грицишин, потім у 1891. р. робив проби з цим хором та вправки його членам давав незабутньої і невіджалуваної памяті великий український композитор, передчасно в Станиславові померлий Денис Січинський, і так аж до війни, себто до 1914 р. далі цей хор вів управитель школи Володимир Грицишин. Тоді цей хор виступав багато разів на сцені, їздив до сусідніх сіл і до міст (Тисьмениці й Станиславова). По війні провадив його гімназійний абсольвент Василь Дзівінський. Нарешті, з моментом, коли дир. В. Грицишин перейшов на емеритуру, перестав теж хор існувати. Щойно в 1932. р. відновив його студ. Б. Ганушевський. Тепер хор налічує 32 співаків.

Після цього авдиторія відрухово й із щирого серця вгадила тихому й невтомному, та не менш великому діячеві на народній ниві, п. дир. В. Грицишинові, щиру й одушевлену овацію, гучними оплесками складаючи поклін його довголітній громадянській праці та найвищий подив тій обставині, що кинене в народню ниву П. Директором добре зерно не пропало, а буйно зросло й саме тепер дає слідні гарні овочі з найкращими завдатками й виглядами на майбутнє. Овація сивоголовому народньому діячеві перемінилася за коротко у величаву маніфестацію, поставила Достойного Старця в осередку зацікавлення всієї авдиторії, зробила його героєм дня. Це була до сліз зворушлива хвилина.

А тимчасом на сцені уставився хор із Микитинець: дівчата всі в сіряковатих цеглястої краски кабатах та в білих із червоним запасках, мужчини також у цеглясто-червоних кабатах. Це давня народня ноша микитинчан.

Як тільки хор проспівав пречудову, незвичайно мельодійну композицію І. Недільського „Засяло сонце молоде“, не було меж ентузіязмові на салі. Ніхто не довіряв, що ті, таки напричуд чисті, ніжні й правдиво милі голоси, йшли в горлячок сільських дівчат, тому всі оком дошукувалися в тих сільських хористках перебраних панянок із міста. Словом, ця пісня була верхом того, чого взагалі можна вимагати від сільського хору. Захоплена авдиторія зажадала повторення пречудової композиції І. Недільського. Далі були відспівані згідно з програмою пісні: М. Леонтовича „Козака несуть“, „Звідки йдеш“ і Давидовського „Стелися барвінку“. Враження від хору залишилося якнайкраще.

Пятий хор це мішаний хор читальні „Просвіти“ із с. Павелча. Його дириґент, це Всч. о. парох Іван Стефанчук, широко знаний не тільки на станиславівському ґрунті, але й далеко поза його межами як ентузіястичний любитель співу й надзвичайно енерґійний провідник хорів. Історія павелецького хору така: від 1903. р. до 1907. р. провадив тут о. парох спершу мішаний хор, потім аж до війни 1914. р., та опісля по війні аж до 1932. р. хор мужеський, що виступав багато разів по всіх сусідніх селах і дуже часто теж при всяких нагодах у Станиславові, а тепер ведеться тут назад мішаний хор, який тричі в тиждень відбуває свої проби. Цікаві фолькльористично убори також із цього села: тут переважно все ручно вишиване, а саме й убори жінок (запаски, кабатики з білого полотна вишивані берегами, сорочки на рукавах) та й убори мужчин (сорочки з вишиваними незвичайно багато передами). Ориґінальність цього хору — вісімка маленьких хлопчиків у козацьких одностроях на лад колишнього чоловічого хору Котка (сині шаравари й сорочечки з вишиваними передами, червоні пояси).

Цей хор проспівав такі чотири пісні: Лисенка „На бережку у ставка“, Безкоровайного „Ой, у садку“, Леонтовича „Ой, не вдова“ та композицію авторства (дозволимо собі відкрити публ. тайну) самого таки пан. дириґента — дуже ориґінальну баляду „Маруся“. В останній пісні звернув на себе увагу в хорі добрий і дуже глибокий бас, що рідкість по тутешніх наших селах, крім того добре було сольо тенорове й сольо одного хлопчини-хориста та жіноче наслідування голосу зозулі.

Серед загального підйому слухачів підвівся з місця на салі голова філії „Просвіти“ д-р Юлій Олесницький і прилюдно склав глибоке признання для щиро-відданої, жертвенної та гідної подиву праці 73-літнього душпастиря, що досі з правдиво-молодечою бадьорістю, як і колись, трудиться для добра своїх парохіян, а при тому для рідної пісні. Прилюдне підкреслення заслуг старенького отця пароха перемінилося в один тріюмф, зложений праці дириґента та рівночасно композитора о. І. Стефанчука. Захопленим оплескам в авдиторії не було кінця.

На цьому й покінчилися властиві змагання читальняних хорів.

Тепер усі хори, що брали участь у конкурсі, при співучасти ще трьох хорів поза конкурсом, а саме: жіночого хору читальні „Просвіти“ в Княгинині-Гірці (дільниця м. Станиславова), мішаного хору „Просвіти“ в Княгинині-Бельведері (також дільниця Станиславова) та мужеського хору філії „Просвіти“ під назвою „Думка“ — загалом приблизно 200 люда на сцені — відспівали під батутою м-ра прав Леонтія Крушельницького величаву кантату „До пісні“, написану дир. І. Недільським спеціяльно з приводу цього першого конкурсу читальняних хорів станиславівської округи.

По короткій перерві проголосив член жюрі комісії змагань хорів проф. І. Смолинський наслід конкурсу: 1. місце в загальній клясифікації одержав хор із Микитинець, 2. місце хор із Павелча, 3. місце хор із Підпечар, 4. місце хор із Загвіздя, а 5. місце хор із Шляхетського Лядського.

Підкреслити ще раз під кінець тут мусимо велитенську вартість для читалень „Просвіти“ та й сільських і міських членів успіх цього роду змагань, вони викликують охоту до дальшої невтомної праці, до суперництва, заохочують до боротьби, привчають змагатися за оформлення якоїсь ідеї та йти витревало до ясно означеної мети.

З уваги на це варта розпропаґувати такі змагання читальняних аматорських гуртків і хорів скрізь, де тільки існують читальні „Просвіти“.

Зокрема звернути слід увагу завжди при такій нагоді теж на ношу членів кожного поодинокого хору та його для важних етноґрафічних цілей не забути сфотоґрафувати.

Іван Стовничий

Українська дискусія серед польських комбатантів.

Орґан польських комбатантів у Львові „Редута“ рішив зорґанізувати низку дискусійних відчитів на польсько-українські теми. Позавчора відбувся в салі Технольоґічного Інституту інавґураційний вечір з відчитом редактора варшавського „Бюлетин-у Польско-Українськ-ого“ Бончковського „Про польсько-українську проблему“. Після відчиту відбулася довша дискусія. Звіт подаємо за польськими часописами, головно „Веком Новим“, де він появився найобширніше, при чому стримуємося від полеміки та якихнебудь коментарів.

ВСТУПНЕ СЛОВО ПОЛК. ПИТЛЯ.

Відкрив його редактор „Редути“ *полк. Питель*, підкреслюючи вагу української проблеми на терені Східної Галичини. Перший вечір був подуманий як місце зустрічі самих поляків, — на черговий відчит ініціятори гадають запросити також українців. „Редута“ стоїть на становищі трівкости польського стану посідання на мішаних теренах, але одночасно вважає, що нинішній стан гостроти польсько-українських взаємин мусить скінчитися. Тому треба винайти плятформу, яку прийнялиб обидві сторони. Всі дотеперішні спроби дискусії скінчилися невдачею, а проте справа настільки важлива, що варта пробувати навіть десять разів.

ЗМІСТ РЕФЕРАТУ.

Прелеґент, *ред. Бончковський*, не розглядав подробиць проблеми та не конкретизував програмових напрямних. Накреслив загальне тло української проблеми у перспективі наростання націоналізмів в Европі. Світова війна 1914—18 перетворилася у війну народів, після якої розпочався період скріплених національних рухів. На тому тлі дійшло до розбиття Ісляму, до національного відродження Японії, до боротьби Індії, до заворушень у Півд. Америці і т. зв. ленінської національної політики в Совітах.

На чому полягає суть українства? Сучасність принесла в житті народів величезні зміни. Широка освіта, преса та передовсім велеґальна бібула спричинюють явище, що політичні кордони перестають подекуди існувати, навіть всупереч кільчастим дротам. Тому української проблеми не можна замкнути герметично у межах польської держави. У Совітах теж існує українська проблема зі своєрідною закраскою. Вона сильно реаґує на стан річей у Польщі. Тут виказав прелеґент цитатами з української совітської преси, які відгуки викликала на Совітській Україні пацифікація з 1930. року. Пригадав теж, який відголос викликав той крок польського уряду у всіх українських еміґраційних осередках в Европі і Америці та як українська пропаґанда найшла шлях до країв західної Европи.

Ред. Бончковський вважає, що польське громадянство помиляється, що після підписання з Совітами пакту про неаґресію не можна прилюдно обговорювати можливостей змін на терені Совітів. „У нашого контрагента інакше“. Виходить там ціла низка видавництв, присвячених національним проблемам. Пишуть там про Західну Україну, Західну Білорусь, і недавно вийшла брошура, накладом 75.000 примірників, що обмірковує проблему „шлеського народу і народу поморського“. Звідти висновок прелеґента, що в Польщі можна обмірковувати питання самостійної України над Дніпром. У Польщі чути голоси, що повстання української держави ускладнить справу східних границь Польщі, тому, що претенсії України до „кресових земель“ будуть більші, ніж претенсії Росії. Україна є для Росії шпихлірем, запасом вояка і форпостом. Її визволення позбавилоб Росію господарських і людностевих вартостей. Гра сил з двома державами булаб для Польщі корисніша, ніж з одною. Можливо теж, що щойно тоді прийшов би щирий союз з Росією. На випадок спільного виступу обох тих держав проти Польщі, вони творилиб у сумі щонайвище силу, яку нині представляють Совіти.

Для Польщі головною проблемою є справа західних земель: Шлеська (вугіль) і Поморя (вікно у світ). Для України головною проблемою булаб справа її східних земель (Донецький басейн) і південних (чорноморська полоса). Польські „кресові“ землі пересталиб бути для України атракційною проблемою. Вона малаб забагато клопотів з Росією, щоби анґажуватись ще у конфлікти з Польщею. Очевидно, що Росія не так легко зреклась би цілої південної частини нинішньої своєї імперії.

У підході до української проблеми в Польщі треба рахуватися з сучасною дійсністю. Теорія, незгідна з життям і дійсністю, буде шкідливим для польського державного інтересу самообманом. Наївно булоб чекати, що українці зречуться своїх національних вимог. Ніякі репресії на Совітській Україні не вплинуть на те, щоб українці завернули в Польщі. Поруч зі зростом українства бачимо у нас на мішаних землях (казав

пролянт) надзвичайно сильну польську експанзію та , в останньому часі, пехнули до всеприсутности держави. Розвязка проблеми мусить іти по лінії компромісу. Прелеґент твердить, що держава повинна творити український стан посідання, котрого булаб власником. Українці булиб диспонентом того стану посідання в характері репрезентантів держави. Це принесло би спокій і творчу працю.

ДИСКУСІЯ.

Після відчиту забирало голос 9 осіб. Полк. *Питель* зазначив що питомий тягар польських інтересів находиться не тільки на заході, але й на сході з огляду на нефтовий басейн. *Д-р Роговський* заявив, що самостійна Україна це „внутрішня справа Росії" (?!). Сумнівно, чи Росія дозволить видерти собі доступ до Чорного Моря. „Помилкою є вважати всіх русинів українцями" і „треба підтримувати льояльних старорусинів" (!!). Спершу треба скріпити польський елемент і щойно потім „думати про українців". *Проф. Суліміровський*, який недавно вернувся з Совітів, ствердив, що на терені Сов. України не тільки урядова мова й написи є українські, але істнує там український націоналізм. Суверенна українська держава повстане там напевне. Зате „старорусинів" у Польщі щораз менше. Інша річ, що „кресових земель" Польща не віддасть. *Д-р Дренґевич* впевняє, що польське громадянство не має виробленої думки в українській проблемі. Ділити населення на українців і старорусинів — це самообман. Істнує одностайний гін до українства. Розпочата дискусія мусить бути реальна і життєва та дати практичні висліди. Якщо поляки не розвяжуть проблеми, то спробують цього, українці, як уже раз пробували у 1918. р. — Крім того промовляли ще: підполк. *Зиґмунтович* і сен. *Левенгерц;* цей останній пригадав 1920. рік і тодішній брак зрозуміння для плянів Пілсудського серед українців. Наприкінці *ред. Бончковський* відповідав поодиноким промовцям та виясняв ріжні подробиці.

До відносин у Православній Церкві.

Кілька уваг з приводу смерти митрофорн. протоєрея Ореста Мількова

Дня 15. ц. м. нагло помер на удар серця протоєрей луцького катедрального собору, б. військовий священик у ранзі полковника, митрофорний протоєрей Орест Мільков (властиво Мілько). Небіжчик походив з Холмщини, де священствує його брат Ксенофонт, шваґер б. посла С. Козицького.

Коли почалася в Луцьку боротьба за українізацію собору ще за часів б. прот. „русскаго человека" Павлюковського (нині теж військового священика), місцеве українське населення перве домагалось від вищої влади призначення соборним протоєреєм українця. І дістало після Павлюковського прот. Яковлева, б. члена кремянецької консисторії та б. старшину Армії УНР, який відразу заявив, що „нікаґда служіть па українскі не будет" і дотримав даного москалям слова. Як за часів Павлюковського, таксамо й за Яковлева доходило в соборі й біля нього до леґких ексцесів між українцями й москалями, які розпухалися до-краю.

Перед кількома місяцями новий архиєпископ волинський Олексій постарався про перекинення Яковлева до Рівного та призначення на його місце прот. Мількова, якого як холмщака, добре знав. Українське населення зустріло його з деякими надіями. Справді, небіжчик оголосив, що буде чергувати проповіді українські з російськими, але далі цього не пішов. Всі служби правились по словянськи з російською вимовою, хор різав вуха своїми „Баґародіца", помілуй і т. д. „Сестриці", церковний староста братчики — все демонстративно афішувало в соборі російську мову.

І тут крилася драма небіжчика: з одного боку — українське населення слушно домагалось від нього належної лінії, з другого боку — маленька жменька недобитків царату, ріжних зайд, всякими способами мутила життя, писала „доноси" і т. д. На нещастя, небіжчик не зорієнтувався в місцевих відносинах і відразу попав під вплив певної ґрупи, що змусило український загал зайняти вичікуюче становище й покищо не забирати голосу. А це утруднило положення небіжчика, що не мав належної підтримки в масі населення поза певним гуртком. Все це мусіло хвилювати небіжчика. Врешті серце не витримало. І відійшов назавжди.

В неділю 17. II. тлінні останки небіжчика були перенесені з дому жалоби до собору в супроводі 6 священиків і маси народу, у понеділок відбувся похорон на місцевому цвинтарі. До могили відвів небіжчика єпископ Полікарп у супроводі кільканацятьох священиків.

Картина жалібного походу була незвичайна: військова музика, хор, що все ще співав з російською вимовою, вінки з написами у трьох мовах — українській, польській (від воєводи Юзефського і війська) і російській (від сестриць і хору), полковницька шапка, за труною численні крівляки, далі представники вищої цивільної і військової влади та маса інтеліґентів і селян. Замісць „Боже великий" (як це було на йорданві) музика чомусь грала „Коль славен"...

І раптом несподіванка — промова над могилою військового протопресвитера з Варшави, *ініціятора богослужень для прав. жовнірів польською мовою.* А за цією несподіванкою — друга: напис на хресті таксамо *російською мовою.* Правдива драма української інтеліґенції, національна свідомість якої кристалізується так поволі і в таких муках.

В кожному разі покійний прот. Мільков залишив по собі память того, що хотів завернути життя собору на забутий український шлях та який став у деякій мірі жертвою інтриґ московських недобитків.

Щоб більше подібні драми не повторювалися, вища влада повинна призначити до луцького собору свідомого українця, який зразу поклав би край московській вакханалії, і цим доказати, що постанови недавнього епархіяльного зізду не є постановами паперовими.

Лучанин.

Франція за візитою мін. Саймона у Москві.

ПАРИЖ, 22. II. ПАТ. Авас повідомляє: Вістка англійської преси, що на випадок подорожі мін. Саймона до Берліна, він відвідає теж Москву і по дорозі спиниться у Варшаві, викликала живий відгук у Парижі. Франція повитала би таку візиту тому, що ці відвідини британського міністра підкреслили би ще сильніше загальний характер льондонської декларації.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 22

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

Пізним вечором виїхав я з Верони до Венеції. Дуже вчасним ранком проснувся я з дрімоти і перед очима побачив незвичайний вид. Мав я враження, що їду серединою моря, через яке покладені шини. Це була довга гребля, якою веде залізниця з Местре до Венеції. Поїзд летів скоро і за короткий час станули ми на двірці у Венеції. Перейшовши перон, ми опинились на березі великого каналу, що перепливає через Венецію, на якім чекали приїздних гондолі і вапорети. Стільки вже писано про Венецію, що аж соромно тисячний раз те саме повторяти. Та одно певне, що перше враження робить вона кольосальне, особливо коли їхати до неї ранком ясного, літнього дня. Та незвичайна тиша, серед якої пливеться через Canale Grando пересуваючись поприряди палат, що кожна для себе є архитвором архитектури, просто ошоломлює; а коли вперше вступите на площу Марка, окружену з трьох сторін прокураціями, а з четвертої катедрою, площу, вимощену мармором, то маєте враження величної, пишної салі. Ніде у світі невидані твори архитектури і мистецтва мусять поражаюче на кожного ділати, хто їх перше бачить. Я також три дні звивався по Венеції з Бедекером у руці і старався побачити принайменше щонайважніше, бо щоб усе побачити, на це треба було місяців.

У Венеції є сила-силенна мистецтва і там побіч малярства виступає також широко репрезентована різьба, хоч її без порівнання менше, як у Фльоренції, Римі або Неаполі. Малярське мистецтво заступлене там головно з епохи пізнішого ренесансу, отже Тіціян, Тінторетто, Пальо Веронезе. Тут — як і в Мінхен вчився я дальше мистецтва і це було найважнішим здобутком з цієї моєї подорожі.

З Венеції вернувся я морем до Тріесту і відтак через Відень до дому. З цієї подорожі привіз я справді багато відомостей, а з ними й постанову, скільки разів лише зможу, їздити до Італії, щоб пізнати всі її околиці і всі її скарби, які цілими віками складало там усе людство.

Та покищо пробудилися в мене докори совісти. — Їдеш у далеку чужину, оглядаєш світове мистецтво, пізнаєш памятники чужої давнини, а тут під боком — кілька годин дороги — лежить твоя батьківщина, така близька, а така незнана рідна Україна. Це занедбання рішили ми з жінкою направити при найближчій нагоді, по змозі вже в найближчім році. І тому в липні 1894 р. вибрались ми в подорож до Києва й Одеси, до серця закордонної України.

Галицькі українці не мали звичаю подорожувати, очевидно — передусім через недостачу матеріяльних засобів. Та це не була головна причина. Якби порахувати все, що у нас видавали люди на інші, зовсім непотрібні речі, що служили не дійсній потребі, а були предметом люксусового уживання, як напр. на люксусову їду і напитки, особливож на карти, — то назбиралосяб стільки, що можна би тими сумами покрити видатки навіть далеких подорожей. Та в наших людей не було змислу й охоти до подорожей, не було тих культурних і мистецьких потреб, яких заспокоєнню служать подорожі; тому у нас уважалися вони зайвою і непотрібною річчю.

Між нашими священиками бували такі, що їздили навіть до Риму, коли при нагоді ріжнородних ювилеїв улаштовували тамтуди поїздки радше офіціяльні для вияву послуху своїй зверхности і приподобання їй. Одначе користи з тих подорожей не було ніякої і в дійсности був це змарнований гріш, який радше треба було лишити дома. Я бачив таких паломників і розмовляв з ними. Більшість з них не уважала такої поїздки навіть якимнебудь вдоволенням, не тішилася, що чейже раз з галицької, сільської глуші вигляне в широкий, культурний світ, побачить Відень, Венецію, Рим; для них така поїздка була дійсно жертвою і вони не привозили з неї нічого, крім може фізичної втоми, бо мусіли кільканацять днів і ночей трясти і нагнітати у возах третьої кляси свої черева. Духового, естетичного чи мистецького враження з таких подорожей не було ніякого. Наші паломники пригадували подорожуючих за границею Ніколая Івановича і Глафіру Сімйоновну Лейкіна („Наші за границею"), яким на вид Forum Romanum лиш одна насувається думка: Пощо то папа терпить стільки непотрібного каміння і чому не велить його повивозити геть поза місто?... — Тому справедливо покійний Данило Танячкевич по одній такій подорожі до Риму в 1875 р. у брошурі, виданій під псевдонімом „Обачний", вигацьбив порядно й організаторів і паломників, що їх везено як телята, які нічого не бачили, не знали і не розуміли та лиш непотрібно викинули гроші, які радше і ліпше можна би обернути дома на конечні народні потреби.

(Далі буде.)

Береза Картуська у правничій комісії сойму.

В четвер 21-го ц. м. попол. відбулося засідання правничої комісії сойму, присвячене 4-ом внескам у справі табору відокремлення у Березі Картуській. Внески зголосили були: Український Клюб, Клюб Народовий (ендеки), Хадеція і ППС. Від уряду був присутній прокуратор Северський і один з радників мін. внутр. справ.

Всі внески реферував пос. Новодворський з Клюбу Народового. Внески: українців, ендеків і хадеції домагаються анулювання декрету про створення ізоляційного табору. Крім того внесок ППС лучить справу Берези Картуської з вязницею св. Хреста; щодо Берези, то внесок ППС домагається ствердити, що створення того табору є суперечне з конституцією, що державні урядовці є винуваті у тому, що відокремлених били і понизили їх гідність і що тому треба притягнути їх до карної відповідальности. *Український внесок* дуже точно наводить всі приписи конституції та карного закону і доказує, що декрет про створення табору в Березі та практика з відсилкою туди притриманих і тамошньою поведінкою з ними суперечить зі згаданими обовязуючими конституційними і правними приписами.

Референт пос. Новодворський станув на становищі, що справу святохресної вязниці треба відокремити та що у справі Берези внески опозиції повинні бути сконкретизовані у формі закону, бо більшість ББ стоїть на засадничому становищі, що лише закон може змінити президентський розпорядок. Тому референт поручав внесок Клюбу Народового.

Всі зголошені внески — казав референт — зводяться до твердження, що згідно з 97. і 98. ст. конституції обмеження особистої свободи громадянина може наступити лише на підставі доручення судової влади. Хоча декрет президента каже лише про примусове поміщення у місцях відокремлення та про притримання, то проте ясно, що це рівняється позбавленням особистої свободи і карі за недоконану провину. Внесок на притримання і висилку до Берези видають адміністраційні власти, а слідчий суддя лише затверджує формально той внесок, а правило їдучи по лінії вимог адміністраційних чинників. 98 ст. конституції рішає, що нікого не можна позбавити суду, якому підлягає. Тимчасом тут рішає все один одинокий суддя, і то покликаний адміністраційною колегією суду. Декрет усуває інтеренцію суду ще й тому, що від оречення слідчого судді нема відклику.

Крім того всі чотири внески трактують про спосіб виконування президентського декрету, про регулямін, якого нема у найважчих вязницях, про умовини мешкання, харчі, примусові роботи, стосування карцерів і фізичні побої.

У дискусії забирали голос представники всіх клюбів, м. ін. і посол *В. Загайкевич* (УПР) виказав в довшім правничім виводі, що інституція табору суперечить постановам конституції та карного законодавства і домагався зліквідування цього табору. — При тій нагоді полемізував промовець зі становищем мін. Косцялковського, який в промові в сенаті в дні 14. лютого ц. р. відмовив українцям морального права порушувати справу Берези. Бесідник застерігся проти поширювання кругової відповідальности на загал українського громадянства.

Пос. *д-р Ст. Біляк* (УПР) полемізував зі становищем представника уряду та предст. кл. ББ. Промовець твердив, що обставина, на яку покликувався представник уряду, що дотепер не вплинула ніяка скарга на поведення в Березі, не є ще доказом, що усі факти зловживань в таборі є неправдиві, а це тим більше, що уряд дотепер не провірював правдивости тих фактів, які опозиційні клюби навели у своїх соймових внесках. Дальше бесідник вказав, що брак також доцільности інституції Берези, бо методами Берези не осягне уряд намірених цілей. Бесідник доказував, що велика скількість арештованих українців це жертви ріжних місцевих порахунків. І тому також домагався ліквідації табору, а це тим більше, що вимір кари повинен по думці конституції належати лише до судів, а не до адміністраційної влади.

Представник уряду прокуратор Северський заявив, що тому, що на цілому просторі Польщі не вплинула ні одна скарга від ніякого б. інтернованого в Березі і тому, що міністр внутрішніх справ заявив уже в соймі, що всі поголоски про погану поведінку з інтернованими не відповідають правді, — він заявляється проти внесків. Те саме становище зайняв представник ББ пос. Фіхман, який заявив, що справу табору відокремлення не можна було краще вирішити, як це зробив президентський декрет. В ост. слові референт внесків жалівся, що панове з ББ стараються павутинням правосуддя прикрити безправство, але найвищий час те безправство усунути.

У голосуванні 16 голосами ББ проти 10 голосів опозиції всі внески відкинули. Реферував їх на пленумі посол ББ Фіхман, референтом меншости буде пос. Новодворський.

—o—

VII. Протиалькогольний та Протинікотинний Курс і Вистава.

В другому дні курсу в четвер 22. лютого ц. р. влаштованому Т-вом „Відродження“, відбулися дальші реферати. М-р *Михайло Хомяк* говорив на тему: „Міжнародній протиалькогольний рух“. Реферат п. Хомяка, що має за собою довголітню абстинентську практику, викликав помітне вражіння на слухачах курсу. З черги був реферат п. *Івана Костюка*, що говорив на тему: „Музей та відродженецька вистава“. Під кінець д-р *Маркіян Дзерович* виголосив гарно опрацьований та переконуючий реферат на тему: „Вплив папіроски на характер курця“. Всі реферати вислухало понад 50 осіб.

На закінчення курсу *д-р Софія Парфанович*, голова Т-ва, подякувала приявним курсантам за участь та відвідини вистави.

Вистава потреває ще кілька днів. За два дні курсу в пропамятну книгу Т-ва вписалося поверх 250 осіб. У першому і другому дні курсу на салі почути можна було й польську мову. В курсі взяла участь група молодих жінок-польок, що із зацікавленням прислухувалися рефератам, нотуючи важніші дані й цифри поодиноких референтів.

—o—

Хвиля нових податків.

ВАРШАВА, 22. 2. ПАТ. На вчорашньому засіданні скарбово-буджетової комісії сенату виголосив велику промову міністер скарбу Завадзкий.

НЕДОБОРИ БУДЖЕТІВ.

Міністер обговорив справу недоборів. Найбільше зменшення доходів виявив буджет за 1931-32 рік. До цього рівня було неможливе обмежити видатки. Єдиним виходом з цього положення було постепенне обнижування буджету.

Недобори можна покрити скарбовими резервами і кредитовими операціями. Цих засобів хопився уряд мин. року і розписав „народову позичку“ на покриття недобору.

Повторення довгоречинцевих операцій на покриття нового недобору було би фінансово неправильним.

ПОДАТКОВІ ЗАЛЕГЛОСТИ.

Тому необхідним було найти нове постійне і правильне джерело доходу, яким є податки. Суспільність мусить податками дати засоби на покриття недобору.

СПРАВЕДЛИВІ ЗАКИДИ ПРОТИ СКАРБОВОЇ ВЛАДИ.

Підчас соймової дискусії посли видвигнули поважні і частинно оправдані закиди проти скарбової влади. Справді податки стягають скарбові уряди себто кільканадцять тисяч урядовців. Вони мусіли стягнути доходи і дати державі необхідні засоби, необхідні до його діяльности. І такі доходи вони дали.

Друге завдання, розложення тягарів і правильне стягання, не було виконане якслід і тут є великі недотягнення. Міністер оправдує скарбових урядовців тим, що урядничий штаб зложений здебільша з людей, які працювали у займанчицьких державах, частинно добирано з випадкових елементів. Тому бувають скандальні факти, за які міністер карає.

Жалоби виринають тому, що істнують головно залеглі податки. Одначе вони походять з років доброї конюнктури і великих оборотів з 1927, 1928 і 1929 р. Ці залеглости сягають до 700 міліонів.

Міністер признає справедливими закиди проти стягання податків. Одночасно підкреслив, що обовязком цілого громадянства покрити недобір буджету. Тому міністер вважає оправданим наложити нові податки.

Недобір буджету в квоті 150 міліонів міністер покриє частинно скарбовими резервами, частинно кредитовими операціями. На покриття решти недобору в квоті 18 до 19 міліонів необхідні нові податки.

—o—

Пленарне засідання сенату.

ВАРШАВА, 22. ПАТ. Пленарне засідання сенату визначив марш. Рачкевич на 27. лютого ц. р. на год. 10. На черзі нарад звіт генерального референта про прелімінар буджету на 1935/6. На черзі нарад конституційної комісії сойму з дні 28. лютого ц. р. є поправки сенату до проєкту нової конституції.

Пос. Врону видали судові.

ВАРШАВА, 22. 2. ПАТ. На нинішнім засіданні регулямінової комісії і посольської незайманости рішили видати пос. Врову судові на домагання прокуратора. В дискусії посли Кряса і Черніцький (люд.) виступали проти внеску, але більшістю голосів внесок приняли.

—o—

Мін. Саймон не поїде до Варшави.

ЛЬОНДОН, 22. 2, ПАТ. Аґенція Райтера повідомляє, що большевицьку ноту доручили в Льондоні передучора дуже пізно і тому годі було дістати якінебудь коментарі офіційних кол. Покищо невідомо, чи британський уряд обмежиться до сухого повідомлення про відбір ноти, чи дасть вичерпуючу відповідь спільно з французьким урядом. Британський уряд не відкинув покищо можливости поїздки мін. Саймона до Берліна і Москви. Справді большевицький уряд не надіслав формального запрошення до Льондону, але повитав би дуже радо мін. Саймона у Москві. Поголоски про відвідини британських міністрів у Варшаві вважають тільки здогадами преси. Відомо тільки, що ні В. Британія ні Польща не ставили взаїмно таких пропозицій.

Новий атентат в Японії.

ТОКІО, 22. 2. ПАТ. Начального редактора Шнікі японського щоденника „Йомуро“ вбив штилетом член одної з тайних, реакційних терористичних орґанізацій. Цей атентат пригадує вбивство редактора щоденника „Ії“. В обох випадках тайні орґанізації вбили начальних редакторів з пімсти за відмовлення їм субвенції.

Перед відїздом нової дивізії італійського війська.

РИМ, ПАТ. Авас повідомляє з Риму, що італійський уряд постепенно переводить в життя свої рішення з метою збільшити військові сили і воєнні матеріяли в східній Африці. І тому 19 дивізія піхоти з Фльоренції відійде незабаром до Африки, де вже сконцентровано 2? дивізію. В Неаполі кружляє поголоска, що до Африки знову відплине більший відділ війська.

—o—

Негайна будова стратеґ. дороги.

РИМ, 22. 2. ПАТ. Аґенція Стефані повідомляє: Мусоліні приняв вчора губернатора Лібії ґен. Бальбо і видав приказ негайно будувати в Лібії здовж побережа дорогу, яка получить Єгипет з Тунісом. На відкриття цеї дороги в квітні 1936 р. Мусоліні поїде до Лібії.

ІНТЕРВЕНЦІЯ ЯПОНІЇ У ВАШИНҐТОНІ.

Токіо, 22. 2. ПАТ. До Токіо надійшли вістки, що члени конґресу зі стейту Арізона звернулись до уряду з домаганням, щоби відобрав японцям право набувати землю в стейті Арізона. Вони зголосять теж відповідний внесок у конґресі. Коли конґрес прийме їхній внесок, тоді на основі такого закону опинилось би кілька тисяча японських родин без засобів до життя. Одночасно японська преса повідомляє, що в Каліфорнії, головно в Сан Франціско, зростає протияпонський рух. Японський уряд доручив своєму амбасадорові у Вашинґтоні Сайтові інтервеніювати в уряді Злучених Держав.

НОВИНКИ

— **Маскараду** уладжує Сокіл-Батько в дні 2. березня ц. р. у власній салі при вул. Руській ч. 20. Музика п. Согора. Хто не одержав запрошення зволить ласкаво зголоситися в канцелярії С-Б. 1008

— **Новий відчит Софії Яблонської** „Подорожі довкола світа" відбудеться в понеділок 6 год. веч. у салі „Бесіди" заходом „Т-ва письменників і журналістів". На перший відчит зголосилося у нас за запрошеннями так багато осіб, що в останніх днях треба було деяким відмовити. У другому відчиті С. Яблонська оповість свої вражіння з іншої частини своєї подорожі, а саме з Сіяму, з Маляйщини, Яви, Балі, Австралії, Нової Зеляндії та Тагіті. Велика скількість знимок, які прелегентка сама зібрала підчас своїх мандрівок ілюструватиме її виклад. Запрошення можна дістати в редакціях „Діла" та „Нового Часу".

— **Загальні Збори Кооперативи Український Театр у Львові** відбудуться 23. ц. м. в год. 4-ій попол. у домівці кооперативи при вул. Шашкевича (дім Музичного Інституту). Всі члени кооперативи, що цікавляться станом нашої театральної справи, а головно дуже пекучою справою будови театральної салі повинні прийти на ці збори.

— **Замкнення Вистави М. Глущенка** в Музею ім. Шевченка відбудеться у неділю 24. II. год. 4. пополудне. Окрім рецензій на цю виставу, які своєчасно були у нас відмічені, цього тижня ще помістили: „Газета Польска", „Куріер Львовскі", обі виняткова прихильні. Вистава М. Глущенка пройшла з великим моральним і матеріяльним успіхом.

— **Незавидна доля.** Звернувся до нашої редакції 24-літній інвалід, що 6 літ тому у нещасливому залізничому випадку втратив обі ноги. Зрештою має ввесь організм здоровий, але від літ лежить у заведенні для невилічно хорих, бо не може ходити. Тепер хотів би він покинути це заведення і працювати, але не має ні візка ні протез. Він з професії — політурник; у 1928 р. їдучи до праці зі Знесіння до Львова попав нещасливо під поїзд. Заведення Братів Альбертинів, що гостило його досі, мусить він небавком покинути і звертається до милосерних осіб, щоб скромною лептою допомогли йому. Пожертви можна пересилати для Михайла Сенника, Пжитуліско Братув Альбертинув, Львів, вул. Клепарівська 15.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 100.000 зол. на ч. 161896. 5.000 зол. на ч. 25400 31413 52477. 2.000 зол. на ч. 131895 163432 127145 148311 160819 164478. 1.000 зол. на ч. 42057 79082 4699. 500 зол. на ч. 62939 156758 163851 166150 179952 92729 127791 153800 180248. 400 зол. на ч. 6900 10187 57136 60152 64119 99119 115927 128570 151927 5812 8406 13084 47158 79183 87644 22902 129008 157568 174245.

— **Вибори в Перемищині.** Перемиський староста розпорядив перевести вибори громадських управ у збірних громадах. Вибори будуть переведені в днях 27. і 28. ц. м.

— **Новий міст на Дністрі.** Як повідомляє румунська преса, на основі умови між Румунією і Польщею біля Заліщик побудують новий міст. Праці коло тої будови розпічнуться з весною ц. р.

— **Бузьки появилися.** Приятелі наших хліборобів, що відлетіли до вирею, мають добрий нюх на погоду. Ще не щезли сніги, ще не сплили води з піль і сіножатей, а вже приманила їх весняна погода, яку маємо від кількох днів. В деяких сторонах прилетіли вже бузьки, що правда, не масово, і розглядаються по знайомих полях. Чи не за скоро, чи знайдуть вже для себе поживу? Бузьки в лютім це рідка видальщина, що вказує на дуже ранню весну.

— **Ревізія на Лемківщині.** Дня 20. ц. м. перевела поліція у п. М. Гуцалюка, управителя школи в Біхцаревій, пов. Новий Санч ревізію, що тревала шість годин. Ревізію переводили один цивільний агент і трьох умундурованих поліцаїв з Грибова. Домагалися видачі нелегальних книжок і заборонених річей. Забрали 15 книжечок, що перейшли цензуру, пластову відзнаку, приватну переписку від рідні і деякі дрібнички. Відійшли розчаровані, бо сподівалися більшої добичі. Сталося це на донос деяких одиниць. Загал села обурений, бо згаданий учитель користується великою популярністю серед місцевого й околичного населення. Не відмовляє нікому помочі і поради в ріжних життєвих клопотах, навіть тим, що його оклеветали, ставав нераз у пригоді.

— **Електрифікація Перемищини.** В Перемишлі відбулося засідання організаційного комітету будови електрівні на Сяні. В тій цілі мають створити акційну спілку. Підготовано статути тої спілки та рішено в найкоротшому часі звернутися до влади, щоб одержати потрібні управнення для використання водної сили Сяну на відтинку Красічин-Тарнавці і дозвіл на будову окружної водної електрівні. Рівночасно фахівці роблять потрібні досліди та обчислення в трьох секціях комітету: правничій, фінансовій і технічній.

— **Хто вкрав гроші?** Справа таємної крадежі 13.000 зол. з ненарушеної каси трамваєвої ремізи на Габріелівці досі не вияснена. Арештовані в першій хвилині дві касієрки випущено після 24 годин на волю. Зате арештовано возного Еліяшевського і відставлено до слідчої вязниці в Бригідках, але й того випущено незабаром, бо нема доказу вини. Заноситься на те, що було з подібною крадіжю 90.000 зол. на головному двірці, де крадіж лишилася досі невиясненою загадкою.

— **Львівська хроніка.** У столярні Спіртового Монополю машинова пила відрізала столяреві Василеві Палюхові праву руку. — Поліція арештувала шапкарів Йос. Лерера й Ізр. Талера та кушнірів Осію Штехенберга й Вольфа Ізера, які старалися змусити робітників, щоб приступили до страйку.

— **Краєва хроніка.** У Вигоді пов. Долина урухомлено два тартаки, наслідком чого одержало працю коло 300 робітників. — В Дроздовичах пов. Городок, господар Іван Пілат убив підчас суперечки свого сина Тому, вдаривши його сокирою по голові.

— **Трагічна смерть туристів.** Перед кількома днями пропало в Карпатах на терені новотарського повіту четверо туристів, що вибралися на прогульку лещетами. Вислано за ними лещетарську стежу, яка після довгих глядань знайшла на Бабій Горі тіла Гелени Банаховської з Вадовиць і Влад. Олейчика з Андрихова. Обоє були присипані грубою верствою снігу. Нема ще двох інших туристів, що теж мабуть згинули.

— **Пригоди літаків.** З Архангельська вистартували чотири літаки з допомогою для пасажира літака Голубйова. Одночасно сухопутною дорогою вибралася на місце катастрофи летунська виправа, зложена з 15 осіб. Одначе три літаки вернулися незабаром з причини сніговії, а четвертий осів біля місця випадку Голубйова. При осіданні літак упав на стирту сіна й легко ушкодився. Залога вийшла ціло.

— **Два роки не буде цитрин.** Великі морози, що панували в останніх часах в Еспанії, знищили 40.000 метричних сотнарів цитрин. Всі плянтації цитрин так ушкоджені, що два роки не будуть родити овочів. Шкоди доходять до двох міліонів пезетів.

— **Примус протигазової оборони.** Чехословацька рада міністрів приняла проект закону, що всі землевласники та управителі підприємств мають будувати протигазові схоронища. Також громадяни мають поддбати про відповідну скількість схоронищ та газових масок. Особи, візвані урядово, мають купити для себе і своєї родини цілковиті газові маски та вдержувати їх в добрім стані.

— **Дитина без мозку.** Інститут френольогії в Ленінграді одержав до дослідів тіло дитини, що прийшла на світ на гінекольогічній клініці. Після отворення черепа цієї дитини показалося, що нема в ньому зовсім мозку, тільки фрагменти органів, що належать до органів травлення, як кишки, селезінка, жовч і т. п. Є це перший того роду випадок в історії анатомії, дуже цікавий предмет до теоретичних дослідів.

— **Мікрофон і орхестра.** Французький музик Ерік Сарнет працює кілька літ при монтажу звукових фільм і зібрав багато досвідів та спо-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Свято щирої пісні.

Двацять літ. Довгих тяжких двацять літ... А здається, немов то щойно вчора, тиждень, а найвище рік тому було.

Походи, труди, небезпеки, радощі побід, смутки невдач, а серед цього всього — пісня. Скромна, невибаглива стрілецька пісня. Складана на коротких постоях, часом у напів розбитій хаті, часом у напів збудованих окопах, не для грошей і не для слави, а для себе і братії своєї. Розважити себе і других, підбадьорити, додати надії, бо нераз звичайне слово не вистарчало. Зневіра, таксамо як куля, дуже часто залітає в окопи. А так — заспіваєш і відженеш зневіру, а часом і... кулю. Співолюбні москалі нераз переставали стріляти, почувши пісню.

— Ану пан! Давай єщо! — гукали зі своїх окопів. — Хорошая песнь.

А вона може й не була така дуже „хорошая", але мала те щось, що хапало за серце кожного вояка, без огляду на мундур.

„Їхав Стрілець на війноньку,
Прощав свою дівчиноньку..."

Таксамо їхав він з Богородчан, як з Калуги, з Катеринодару, чи з Жовкви. І так само прощав і менш більш те саме говорив до неї...

„Видиш брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій..."

Чи так само не відлітали щодня оці „журавлі" з одних окопів як з других?...

„Нема в світі кращих хлопців
Над січових добровольців..."

Чи кожний полк не мав тієї амбіції, що він найкращий між усіми?....

Мені дивно що в УГА були люди, які злостились на полкові амбіції і вояснили їх собі й іншим зовсім не так, як повинні були...

Стрілецька пісня! Вросла вона вже в народний грунт так, що за дві-три десятки літ з авторів і знаку не буде.

Але пісня буде.

Вже двацять повних літ, як вона складалася, а мені не хочеться вірити, що вже так давно. Автори — мої товариші і хоч нині один тут, другий там — стоять мені заєдно перед очима.

Маленьке сельце над берегом Стрипи — Тудинка. В полатаній папою хаті Пресова Кватира УСС. Осінний вітер тріпає тектурою, що заступає шибку у вікні. На столі блимає сонним оком лямпа.

До хати вбігає Михайло Гайворонський.

— Панове! Маю арію. Давайте слова.

А які? Героїчні, любовні, сумні, веселі?

— Сумні, любовно-героїчні.

За годину вродилося — „Їхав стрілець..."

Хата в Вівсю. В ній мешкає маляр Куриляс і підхорунжий Лев Лепкий. Приходжу на „візиту" і бачу: ходять обидва по хаті і все: „ліва, ліва, ліва".

— Ставай з нами — кажуть.

— Чого?

— Пробуємо пісню.

Я станув і пробуємо в трьох. Виходить добре. Це було при пісні „Ой, видно село".

Хорунжий Соловчук був на скорострільнім курсі і залюбився. Буває. І то навіть дуже часто. Як почав зітхати — жаль було дивитися. А ми над річкою в окопах, а ночі як дні, а сади пахнуть... І вийшло: „Човник хитається серед води..."

Бувало і самі автори пісень залюблювались, тоді один на другого: „За твої дівчино устоньке пишні", або „Ой, чогож ти зажурився..."

Але й бувало, що ні сади не пахли, ні серце не цвило, ночі були темні, зловіщі, а випадки йшли як криги по воді. Тоді з грудей стрілецьких бандуристів виривалися зовсім інші нути.. „Ой, та зажурились...", „Засумуй трембіто..."

А все таки: і тоді і потім — „Гей у лузі червона калина"!...

Так і осталося до нині.

Так буде і на „Святі Стрілецької Пісні" в неділю, в повне двацятьліття.

Галактіон Чіпка.

стережень щодо законів акустики у відношенні до мікрофону. Разом з двома інжинірами, Гамзоном і Селімом, він творить солідну спілку французьких практиків та експериментаторів в справах надавання орхестрової музики через радіові і фільмові мікрофони. Ерік Сарнет видав також кілька цікавих брошур і приготовляє цілу розвідку про відношення орхестри до мікрофону.

— **Радіовий часопис для молоді.** Чехословацька радіофонія, яка організувала авдиції для шкільної молоді в годинах науки, видає спеціяльний місячник, якого видавцем є Радіожурнал в Празі. Часопис має програму шкільної радіофонії на цілий місяць, програму авдицій для словацької молоді і програми відчитів для вчителів та батьків. Крім того у низці статтей багато ілюстрованих обговорюються головні авдиції шкільної радіофонії.

— **Ріжні вістки.** Шведський уряд вніс до парляменту проєкт, щоб увести державну контролю над виробництвом зброї. — Московська міська рада рішила перемінити старий жидівський цвинтар на міський парк. — Німецький літак, що вилетів із Кройдона (Англія) в 10 г. зранку приїхав до Амстердаму в 11 год. 3 хв. отже переїхав 250 миль за 63 хвилин. — Уельський князь відвідав австрійського президента Мікляша і виїджає на 4 дні до Будапешту. — Головна фашистівська рада висловилась за тим, щоб завести в Італії постійний робучий тиждень на 40 годин. — На Фльориді в м. Пам-Біч помер у 51 р. життя американський повістяр Артур Сомерс Роч. — У м. Греніт (Окльогома) між вязнями повстав бунт; 1 дозорець убитий, 11 вязнів ранених, пять вязнів утікло. — Голяндський уряд для ощадности зачинить університет у Гронінген або в Утрехті, деякі факультети університету в Амстердамі, кілька судів і звільнить із домів божевільних тих, що не є небезпечні на волі. — В Ліоні вилетіла в повітря фабрика динаміту наслідком необережности з вогнем. — В Берліні відбудеться в днях від 25. квітня до 1. травня міжнародній фільмовий конгрес при участи представників усіх більших фільмових підприємств Европи й Америки. — В Празі помер релігійний композитор Ян Зелінка в 79 р. життя. — В Мадриті хорує на ґрипу 3.000 осіб.

ДИВОГЛЯДИ.

ОЧІ КРАЩІ, НІЖ ПРАВДИВІ.

Є в Америці фабрикант штучних очей Ґустав Тейльор. Він упевняє прилюдно, що три славні зорі екрану (не каже: чи жінки) мають одно штучне око і ніхто досі цього не доглянув. Рідня Тейльора більш як 100 років займається виробом таких очей. Один пес, що дістав кілька нагород на конкурсах собачої краси має теж Тейльорівське око. Що цікавіше: один контрабандист сліпий на одно око замовив собі в нього штучне око і 10 літ перевозив у ньому через кордон штучні бриліянти.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 15. лютого ц. р. помер у Львові в санаторії по довшій і тяжкій недузі **Ераст Іван Garматій**, абсольвент експортової академії в Сн. Ґален. Покійний був сином відомого українського лікаря і громадянина бл. п. д-ра Григорія Гарматія. Вже від молодих літ цікавився Е. І. Гарматій народніми справами. Одначе довга і важка недуга не давала йому змоги брати живої участи в громадянському житті, так, як він цього бажав. Молодечий запал і велика охота до праці натрапляли на непоборну перешкоду — важку недугу, яка поволі, але вперто точила його молодечий орґанізм, аж вкінці загнала його перед часом у могилу. Покійний не жалував гроша на народні цілі. І на смертному ложі не забув про них. Розуміючи вагу українського шпиталю, записав свої цінні річи і бібліотеку на потребу українського шпиталю ім. А. Шептицького у Львові. Похорони тлінних останків відбулися 17. ц. м. у Теребовлі при численній участи місцевого громадянства.

В. Й. П.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Ростислав Єндик: АНТРОПОЛЬОҐІЧНІ ПРИКМЕТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. Львів 1934. Накладом фонду „Учітеся“, ч. 16. Наук. популярна бібліотека Т-ва „Просвіта“. Ст. 128.

ЖУРНАЛИ:

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Львів, 15. лютого 1935. Р. IV, ч. 4. Зміст: Інж. І. Лучишин: За фахову освіту. — Лев Ясінчук: Рідношкільна свічка (фейлетон). — На шляху боротьби за українську школу. — Відгомін шкільного плебісциту. — Міліон дітей передплачує власний часопис. — Доріст Рідної Школи. — П. Сиротюк: Що читати? — Роман Сливка: Доріст і змагання. — Пос. В. Великанович: Політика міністерства освіти. — Рідна Школа на Поліссі. — Гігієна в паризьких фахових школах. — Поможіть нашій молоді здобути фахове знання. — З життя Рідної Школи. — Ріжні вісти.

ДА ЗЛУЧЕНЬНЯ! Беларуская рэлігійная часопісь. Вільня, люты 1935. Ч. 2 (38). Г. IV.

НОВА ХАТА, двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Львів, 15. лютого 1935. Р. XI, ч. 4.

ЦІННИК НАСІННЯ польових, городних і квіткових рослин, який видала Народна Торговля, Кр. Союз Споживчий. Львів, Ринок ч. 36. Зміст: Часть І. Насіння польових рослин: Просапні (окопові), хлібні, стручкові, олійні, пашні з родини стручкових. Часть II.: Насіння городових рослин: Столові корінники, капустяні, гарбузові, пасльонуваті (помідори), цибулині, салатові, шпінакуваті, шпараґи, кукурудза, стручкові, пряні. Часть III.: Насіння квіткових рослин: Літні однорічні, дволітні і зимотривалі. Стор. 26, ф. 4-о.

—o—

Листування Редакції.

ВП. Я. Б. Не потребуєте виправдуватись, що не пишете в „Новій Зорі“ комічних статтей, підписуваних буквами „А. Ч.“ Віримо Вам, бо в журналістичних колах усі знають віддавна, хто скривається під цим криптонімом.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича:

Трускавець:

23. II. „Княжна Чардаша“.
24. II. „Залізна Острога“.

Дрогобич:

25. II. „Княжна Чардаша“.
26. II. „Бешкет у раю“.
27. II. „Залізна Острога“.
28. II. „Корневільські дзвони“.
1. III. „Тричі повінчані“.

Великий Міський Театр.

Субота, 23. II. год. 7·30 веч. „Крик“.

Неділя, 24. II. год. 12 впол. Театр для дітей.

Неділя, 24. II. год. 3·30 поп. „Роскішна дівчина“.

Неділя, 24. II. год. 7·30 веч. „Крик“.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 23. II. год. 7·30 веч. „Мій коханий дурнику“.

Неділя, 24. II. год. 7·30 веч. „Оборона Кейсової“.

Кіна.

АДРІЯ: „1914 рік“ і додатки.

АПОЛЬО: „Для тебе співаю“ (з Ів. Кепурою).

АТЛЯНТІК: „Юліка“.

ВАНДА: „Кінг-Конг“.

ГРАЖИНА: „Світ сміється“ музична комедія.

КАСІНО: „Зводниця“.

КОЛІСЕЙ: „Паризьке шаління“, ревія „У нас, як у раї“.

КОПЕРНИК: „Петрусь“ із Фр. Ґаль і „Фліп і Флап у країні забави“.

МАРУСЕНЬКА: „Двобій зі смертю“, гротеска: „Мікі Мавс“.

МІРАЖ: „Веселий тиждень“ (Секе Сакаль).

МУЗА: „Створена до цілування“.

ПАЛЯС: „Мушу бути молодий“ (Лео Слезак).

ПАН: „Мікі Мавс“, Фліп і Флап (Тут царить гумор) Тайни сальону краси.

РАЙ: „Уланські обіти“.

СВІТ: „Маркіза юрісака“ та „10-ий любко“.

СОНЦЕ: „Шангай-експрес“ і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Каріока“, ревія „Година з вами“.

УТІХА: „Пімста пана Х.“ і ревія.

ХИМИРА: „Злочин у Трінідад“.

Закордонне радіо.

Субота, 23. лютого 1935.

Відень (506,8) 19·30 Скрипка, 20·10 „Малий фліт“ комедія Зеєки, 23·20 Легка віденська музика, **Кошиці** (259,1) 16·40 Вертеп для дітей, 18·06 Для Закарпаття (авд. для дітей), **Мор. Острава** (269,5) 17·35 Пісні рибн (сп.), **Прага** (470,2) 10·15, 12·35 Сальон. музика, 17·05 Спів, **Париж** (1648) 16·00 Для дітей, 18·00 Симф. концерт, 21·00 Муз.-вок. вечір, **Білгород** (437,3) 22·30 Пісні, **Берлін** (356,7) 16·00 Розр. концерт, **Мінхен** (405,4) 19·40 Камер. вечір, 21·10 „Мужик мільонер“ муз. казка Раймунда-Мілера, **Будапешт** (550,5) 12·05 Циг. музика, спів, 20·00 „Корневільські дзвони“ оп. Плянкета, **Мілянo** (368,6) 13·00 Легка музика, **Рим** (420,8) 17·10 Концерт.

Неділя, 24. лютого 1935.

Відень (506,8) 11·45 Симф. концерт, 13·15 Розривкова музика, 19·15 Шуманові пісні (Дуган, баритон), **Брно** (325,4) 9·15 Романси й дуєти, **Прага** (470,2) 11·00 Естонська музика, 20·55 Симф. концерт, **Париж** (1648) 19·00 Спів, 21·45 „Креолька“ оп. Офенбаха, **Білгород** (437,3) 15·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 19·00 Квартет, 21·15 „Ді Вітве Грапін“ вес. опера Фльотова, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 16·00 Веселе пополудне, 20·00 Веселий концерт солістів, **Кельн** (455,9) 14·15 Пісні Бетовена, 16·30 Військ. орх., 20·15 „Алесандро Страделя“ оп. Фльотова, **Мінхен** (405,4) 15·20 Для дітей, 18·30 Легка музика, пісоньки, **Будапешт** (550,5) 12·30, 21·30 Концерт, 19·00 Солісти, **Рим** (420,8) 17·00 Симф. концерт, 20·45 „Сі“ оп. Масканія.

Львівське радіо.

Субота, 23. лютого 1935.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популярний концерт із гр. пл., 13·00 Полудн. денник, 13·05 Гармоністи, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Найновіші гр. пл., 16·30 Театр Уяви: Казка про золоту рибку (авд. Б. Герца для дітей), 17·00 Концерт сальон. орх., спів (Слечковська, кольор. сопр.), 17·50 Труднощі товариського життя, 18·00 Як Львів організував свій держ. вигляд (відчит пос. Здз. Стронського), 18·15 Форт. ресітал, 18·45 Репортаж із бориславського басейну, 19·00 Дуети (Норська сопран, Інґрамівна К. альт), форт., 19·20 У столиці Пампухів — Любляниці, 19·30 Твори на віольончелю, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Карнавалова мозаїка, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 У музикальній родині — коли ще не було радія (Королькевич баритон), форт., мельорецитації, скрипка, 21·45 Сусп. проблеми в польській дириці, 22·15 Танк. музика, 23·05 Виленська зазуля, 23·35 Танк. музика, 24·00 — 1·00 Ретрансмісія танк. музики з Льондону.

Неділя, 24. лютого 1935.

9·00 Ранішня авд., 11·00 Гр. пл., 11·40 Сільва рерум, мист. і культ. життя, 11·50 Метеорольоґ. вістки, 11·57 Сигнал часу, 12·00 Трансм. з Ляйпціґу: Гендель „Ода до св. Сесилії“, 13·00 Суходолами й морями, 13·15 Муз. вок. поранок, 14·00 Здоровить тебе гр. пл., 15·00 Самоврядування в сільськ. громаді, **15·15 Твори на бандуру (сольо з гр. пл.): „І шумить і гуде“, „Подільський козак“** і ін., 15·35 Твори на ксильофон сольо з гр. пл., 15·45 Лісова скринька, 16·00 Службовець енциклопедист (гротеска), 16·20 Спів у супр. форт., 16·45 Загадки для дітей, 17·00 Концерт сільської орх., сп., 17·50 Історія мистецтва, 18·00 Театр Уяви: „Хірурґ і смерть“ Евг. Гельтая“, 19·45 Молодь на селі, 19·00 Легка музика, 19·50 Актуальний фейлетон. 20·00 Репортаж із боксмечу Варшава-Берлін, 20·45 Веч. денник. 20·55 Як працюємо, 21·00 На весельній хвилі, 21·30 Спорт. вістки, 21·45 Техн. скринька, 22·00 Реклям концерт, 22·15 З пісонькою через життя (хор), 23·05 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·26 1/2 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 25·72, Париж 34·94·50, Берлін 212·60, Цюріх 171·59, Голяндія 358.95·—, Прага 22·12·—, Італія 44·85, Нюйорк кабель 5·27 7/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Долари 8·92—8·91, Франки фр. 34·60—34·50 Дукати 21·50—21·00, Корони, 36·50—36·40, Рублі 46·50—46·40.

Срібло: Корони австр.: 0·38 — 0.37. Фльорени: 0·96 — 0·95, Рублі: 1·56 — 1·52,

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 22. лютого ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла франко магазин	2·30 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·80 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло слаба, молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 22 лютого ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	I. кл.	за 1 кг.	1·00 зол
Старі „	„	„	0·80 „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·95 „
Індики	„	„	1·00 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·25 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.